

Patriarchy กับความเชื่อตามคติโบราณที่มีต่อสตรีชาวอินเดีย

พันชวัลย์ มิ่งชวัลย์
นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ

หากจะกล่าวถึงความเท่าเทียมกันทางเพศในหลาย ๆ ประเทศ บนโลกใบนี้ หลายคนคงไม่ปฏิเสธว่า ประเทศอินเดียจัดเป็นประเทศที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงสถานภาพและสิทธิของสตรีที่ยังไม่ได้รับการยอมรับมากมายนักในสังคมอินเดีย ซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน โดยจากการรับรู้ตามคติความเชื่อโบราณที่เล่าขานสืบต่อกันมาอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การถึงเนื้อถึงตัวหญิงสาวชาวอินเดียของชาย เป็นเรื่องปกติในชีวิต ตลอดจนเรื่องการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับหญิงสาวชาวอินเดียที่เราอาจจะเห็นตกเป็นข่าวอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งนับว่ายังเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติก็ว่าได้ แต่ยังไม่มีการมีรัฐบาลหรือหน่วยงานใดที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ให้หมดไป หรือลดความรุนแรงลงได้ อาจกล่าวได้ว่าหรือเป็นเพราะด้วยแนวคติความเชื่อแบบโบราณอันโด่งดังอย่างบทประพันธ์มหากาพย์รามายณะ หรือรามเกียรติ์ที่เราคุ้นเคยกัน ที่บทประพันธ์นี้ได้สะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของสังคมอินเดียในอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันที่ประเทศอินเดียยังคงเป็นสังคมที่เราเรียกว่า Patriarchy หรือสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่มีอิทธิพลเหนือสตรีเพศ ในขณะที่ผู้หญิงแทบไม่มีบทบาททางสังคมเลยก็ว่าได้ และยังเป็นระบบสังคมที่มีลักษณะบางอย่างแสดงออกถึงการให้คุณค่าความเป็นชายมากกว่า ส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ ซึ่งในที่นี้ผู้อ่านต้องไม่สับสนกับคำว่า Paternalism ซึ่งเป็นคำที่เราใช้เรียกลักษณะการปกครองแบบโบราณที่เปรียบเปรยผู้ปกครองเหมือนพ่อ และประชาชนเหมือนลูก ทั้งนี้ Paternalism มีรากศัพท์จากภาษาละตินว่า Pater หมายถึง พ่อ เมื่อรวมกับคำว่า ism หมายถึง ลัทธิ ทำให้กลายเป็นลัทธิการปกครองรูปแบบหนึ่งที่หากจะเทียบแล้ว เหมือนการปกครองแบบสมัยกรุงสุโขทัยที่เป็นแบบพ่อปกครองลูก เป็นต้น (Kurian, 2011 : 1196)

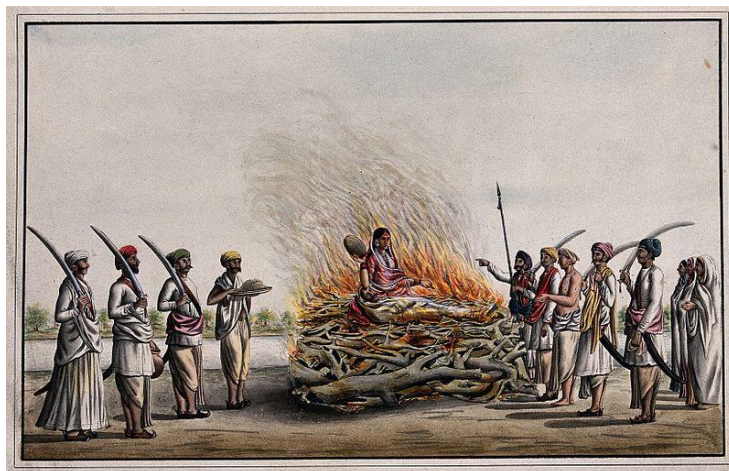
อาจกล่าวได้ว่าสังคมอินเดียเป็นสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำทางเพศมากสังคมหนึ่ง จนถึงขนาดมีคำกล่าวเปรียบเปรยว่า “เกิดเป็นวัวในสังคมอินเดียยังจะดีกว่าเป็นสตรี” เพราะอย่างน้อยชาวอินเดียถือว่าวัวเป็นเทพเจ้าและยังเป็นสัตว์พาหนะของพระศิวะ ซึ่งยังได้รับการนับถือจากคนทั่วไป มีอิสระ มีคนดูแลตลอดเวลา ว่ากันว่ามหากาพย์และเรื่องเล่าทางศาสนาอาจจะเข้าไปมีอิทธิพลสำคัญต่อความเชื่อในสถานะและสิทธิของสตรี โดยเฉพาะเรื่องรามายณะ ที่มีบางตอนสะท้อนแนวทางการครองคู่ และการดำเนินชีวิตแบบสุภาพบุรุษ หรือแม้แต่วรรณคดีอย่างนางสีดาที่เป็นแบบอย่างสำคัญของการเป็นภรรยาที่ดีตามคติฮินดู โดยเป็นนางในวรรณคดีที่มีอุปนิสัยจงรักภักดีต่อสามีอย่างเป็นเลิศ แม้ว่าพระรามต้องออกไปเดินป่า นางก็ขอตามไปด้วย ไม่เกรงกลัวต่อความยากลำบากที่ต้องพบ ไม่ว่าจะเป็นการรักษาความบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์ต่อสามีตลอดจนการเชื่อฟังในสิ่งที่สามีกล่าวโดยไม่ได้แย้ง แม้ว่าสามีจะสั่งหรือร้องขอเรื่องใดก็ตาม ดังจะเห็นได้ว่าในช่วงบั้นปลายนั้นนางสีดาต้องเดินลุยไฟ และถูกเนรเทศ แต่ก็มิได้ต่อว่าพระรามแต่อย่างใด และจากความเชื่อของมหากาพย์มหากาพย์ที่เล่าเรื่องและวางสถานะสตรีให้เป็นดังสิ่งของของสามี เช่น การใช้ภรรยาร่วมกันในห้องนอนเพียงเพราะคำพูดสั้น ๆ ของผู้เป็นมารดาที่ว่า “อยากให้บุตรทุกคนเมื่อได้สิ่งใดมาให้แบ่งปันกันซึ่งเหล่านี้เป็นอีกหนึ่งภาพสะท้อนสถานภาพสิทธิสตรี คือ เมื่อต้องแต่งงานเข้ามาอยู่ในตระกูลของฝ่ายชาย ต้องมีหน้าที่ทำงานบ้านและรับใช้ครอบครัวสามี หรือในภาพยนตร์สารคดีวิถีชีวิตหญิงชาวอินเดียที่มีสามี ๓ คนในบ้านเดียวกัน ซึ่งเป็นผู้ชายที่เป็นพี่น้องกัน เพราะความเชื่อที่ว่าเป็นสมบัติร่วมกัน และเมื่อมีบุตรหลายคนอาจจะตั้งข้อสงสัยว่า แล้วจะทราบได้อย่างไรว่า บุตรเหล่านั้นเป็นบุตรที่เกิดจากบิดาคนใด ซึ่งตามวิถีการดำเนินชีวิตของหญิงชาวอินเดีย จะถูกกำหนดว่าบุตรคนแรกให้ถือว่าเกิดจากสามีคนหนึ่งที่หนึ่ง เรียงตามลำดับไป”

ภาพที่ ๑ นางสีดาลุยไฟ

ที่มา : www.indiatravelz.com/sati-in-india 1

นอกจากนี้ ความเชื่อที่ว่า “สตรีเป็นสิ่งของของสามี” ยังเคยสร้างการรับรู้ในเรื่องราวของพิธีสตี ซึ่งผู้เขียนขอใช้วลีว่า “ธรรมดาโลกไม่จำ” เนื่องจากพิธีกรรมที่ว่าเป็นพิธีกรรมโบราณของอินเดีย โดยคำว่า “สตี” แปลว่า “ภรรยาผู้ซื่อสัตย์” มีรากฐานมาจากตำนานความรักของนางที่พิสูจนรักแท้ด้วยการเผาตัวเองในกองไฟตายตามสามี หรือแม้แต่ในคติความเชื่อแบบกรีกโบราณ เมื่อสามีไปรบยามสงคราม เมื่อสามีตายภรรยาต้องอุทิศตนด้วยการเผาตัวเอง เพื่อแสดงความรักความซื่อสัตย์ว่า เราจะอยู่ด้วยกันในชีวิตหลังความตายไปชั่วนิรันดร์ โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๘ หนังสือพิมพ์ภาคภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งลงข่าวใหญ่ที่เกิดขึ้นในอินเดีย เป็นข่าวภรรยานายทหารประจำราชสำนักมหาราชาโยธปุระกระโดดเข้ากองไฟบนเชิงตะกอนเผาศพสามี ซึ่งถือเป็นระเบียบปฏิบัติที่ผู้หญิงต้องกระโดดเข้ากองไฟตายตามสามีทุกคน

ภาพที่ ๒ ภรรยากระโดดเข้ากองไฟบนเชิงตะกอนเผาศพสามี

ที่มา : Society-culture.blogspot.com

อุปสรรคและความท้าทายใหม่ ๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์และสถานะของสตรีในสังคมอินเดียที่ยังคงวนเวียนอยู่ในความคิดของคนหลายคนที่อาจจะสงสัยว่า สังคมอินเดียเป็น “สังคมประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดตามจำนวนประชากรที่มากที่สุดในโลก” กลับมีการรับรู้เรื่องสิทธิสตรีไม่มากเท่าที่ควร ภาพข่าวเด็กหญิงและแม่บ้านชาวอินเดีย ยังต้องเดินทางไปในถิ่นทุรกันดาร แห่งแล้งที่ไกล ๆ ออกไป เพื่อมารองน้ำบาดาลไปใช้ในบ้าน ภาพเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ระหว่างชายหญิงในสังคมอินเดียโบราณที่ผู้หญิงมีหน้าที่สำคัญ คือ เมื่อเกิดมาแล้วต้องเป็นภรรยาที่ดีของสามี สตรีจะสามารถเอาชีวิตรอดได้ก็ด้วยการแต่งงานมีสามีและครอบครัวที่ดี จากความเชื่อแบบนี้ ทำให้สังคมอินเดียผลักดันลูกสาวให้มีสามีโดยเร็วตั้งแต่อายุยังน้อย

ภาพที่ ๓ หน้าที่ของผู้หญิงและเด็กต้องมารองน้ำบาดาล
ที่มา : the 101.world/woman-rights-india

แม้ปัจจุบันสังคมอินเดียจะเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ซึ่งพยายามให้สิทธิและความเท่าเทียมกันกับประชาชน ดูเหมือนว่าจะเป็นแค่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย เพราะภาพความเชื่อแบบเก่า ๆ ที่เกี่ยวกับสตรียังเป็นปัญหาสำคัญของโครงสร้างทางสังคมของอินเดียมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการแต่งงาน **เราทราบกันดีว่าการแต่งงานของคนอินเดีย ฝ่ายหญิงจะต้องเป็นผู้จ่ายสินสอดทองหมั้นให้กับฝ่ายชาย** มีบางครอบครัวยอมจ่ายสินสอดจำนวนมหาศาลเพื่อให้ได้สามีที่ดีมาเป็นคู่ครอง ซึ่งประเด็นเรื่องการหาสินสอดนี้ บางครั้งกลายเป็นเรื่องใหญ่สำหรับหลายครอบครัวจนเกิดโศกนาฏกรรมความรักของคู่รักจำนวนมาก สังคมอินเดียในปัจจุบันยังเกิดปรากฏการณ์คลุมถุงชน สินสอดกลายเป็นข้อกำหนดที่หลายครอบครัวให้คุณค่ากับลูกชายมากกว่าลูกสาว ตามความเชื่อที่ว่าลูกชายเท่านั้นที่จะนำพาดวงวิญญาณพ่อแม่ไปสวรรค์ได้ ซึ่งค่านิยมเช่นนี้มีความใกล้เคียงกับค่านิยมในสังคมไทยในเรื่องของการบวชพระ โดยมีความเชื่อว่าจะนำพาพ่อแม่ไปสวรรค์ได้เช่นกัน หากติดตามข่าวอาชญากรรมต่างประเทศของอินเดียอาจจะเคยได้เห็นการฆ่าเด็กผู้หญิงจำนวนมาก ซึ่งบางครั้งผู้ที่ลงมือฆ่าเป็นญาติ พ่อ แม่ พี่น้อง ของเด็กหญิงเอง เพราะความเชื่อที่ว่าเด็กผู้หญิงเป็นภาระของครอบครัว โดยการเก็บข้อมูลสถิติในปี ๒๕๖๐ พบว่า ในกรุงเดลีมีผู้หญิงถูกคุกคามทางเพศ ๑ ๒-๓ ชั่วโมง และการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่ทางการก็ทำได้ช้า และในเรื่องของโอกาสทางการศึกษาของผู้หญิงอินเดียก็ยังมีไม่มากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร

ภาพที่ ๔ พิธีมอบสินสอดของชาวอินเดีย
ที่มา : www.board.Postiung.com/872797

ภาพที่ ๕ เจ้าสาวเดินทางไปขอเจ้าบ่าว
ที่มา : www.board.postiung.com/872797

ภาพที่ ๖ ขั้นตอนพิธีการแต่งงาน

ที่มา : www.postoday.com/world/465865

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้เกิดกระแสการให้โอกาสกับผู้หญิงมากขึ้น จะเห็นได้จากการขึ้นสู่อำนาจของนักการเมืองหญิงหลายคนในรัฐสภา ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่จะทำลายกำแพงความเชื่อในอดีตของสังคมอินเดีย ให้ได้รับการยอมรับในเรื่องที่เกี่ยวกับบทบาทและสิทธิของสตรีชาวอินเดียให้มากขึ้นตามลำดับ

โดยเฉพาะการที่นางอินทิดา คานธี ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกลาโหมหญิงคนแรกของอินเดีย ซึ่งพยายามผลักดันให้ผู้หญิงได้เข้าถึงระบบการศึกษาที่ดี และได้ทำงานในองค์กรใหญ่ ๆ มีตำแหน่งทัดเทียมกับผู้ชาย แม้ว่าจะยังคงมีปัญหาเรื่องค่าตอบแทนที่แตกต่างกันอยู่บ้าง นำไปสู่การเรียกร้องเรื่องการได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เป็นธรรมจนศาลบางรัฐต้องตัดสินให้การจ่ายค่าตอบแทนที่แตกต่างกันเป็นเรื่องผิดกฎหมาย จึงอาจกล่าวได้ว่าสิทธิและบทบาทของผู้หญิงในสังคมอินเดียกำลังอยู่ในช่วงการเปลี่ยนผ่านศักยภาพของผู้หญิงมีความโดดเด่นและได้รับการยอมรับมากขึ้นนั่นเอง

ที่มา : www.satit.up.ac.th

www.5002.tci-thaijo.org